

Týn nad Vltavou

Kraj: Jihočeský

Správní obvod: Týn nad Vltavou

Nadmořská výška: 362 m n. m.

Počet obyvatel: 7 987

Adresa URL: www.tnv.cz

Okres: České Budějovice

GPS souřadnice: 49.223397N, 14.420568E

První pís. zmínka: 1229 (789 let)

PSČ: 375 01

Historie obce Týn nad Vltavou

O pravěkém osídlení Vltavotýnska, nejčtenějším ve střední a mladší době bronzové, svědčí archeologické nálezy přímo ze samotného Týna i okolních obcí: Hostů, Neznašova, Bohunic, Litoradlic a dalších. K nejstarším patří vzácná lokalita u Žimutic, dokládající osadu z mladší doby kamenné, k nejcennějším pak obchodní středisko střední doby bronzové poblíž Hostů na soutoku Lužnice a Vltavy.

Pravděpodobně již na počátku 11. století se dostalo území „nikoho“ mezi Lužnicí a Vltavou do majetku pražského biskupství. V jeho středu vyrostla týnská osada, díky své výhodné poloze při vodní cestě a vltavskému brodu záhy významné ekonomické a obchodní středisko.

Na ostrohu při ústí Hlinského potoka do Vltavy vznikl opevněný dvorec osazený zřejmě biskupským správcem. V blízkém okolí se postupně koncentrovalo další osídlení. Již v polovině 11. století je doloženo první centrum s románským kostelem zasvěceným nejprve Panně Marii a později sv. Kateřině. Nejstarší dochovaná písemná zpráva, potvrzující existenci Týna a zároveň dokládající zdejší biskupské dominium, je z prosince roku 1229. Týká se návštěvy pražského biskupa Jana II., který zde osobně figuroval v jednom z církevních sporů. Toto datum je dnes připomínáno jako počátek Týna nad Vltavou.

K prudkému rozvoji Týna došlo v druhé polovině 13. století za biskupa Tobiáše z Bechyně. Ten založil na západním okraji osady nové městské centrum, tzv. Nový Týn, soustředěný kolem kostela sv. Christofora, postaveného po r. 1251 při komunikaci spojující dva zdejší brody. Na vltavském toku byly vybudovány čtyři mlýny a tři jezy pro regulaci hladiny. Zaplavení původních brodů si vyžádalo stavbu dřevěného mostu, tehdy jediného na Vltavě v úseku mezi Budějovicemi a Prahou.

Přestože se nejstarší listiny nedochovaly, lze podle rychlého vzestupu osady předpokládat, že ji biskup „nadal“ městskými právy a pravděpodobně i znakem (první určitá zmínka o Týnu jako městě je doložena až k roku 1327).

Po smrti krále Přemysla Otakara II. byl Týn nad Vltavou vypálen odbojnou šlechtou v čele s Vítkovci, jako pomsta královu stoupenci Tobiášovi z Bechyně. Na jeho popud byl následně opevněn kostel sv. Christofora a na místě původního dřevěného sídla vznikl kamenný hrad pro ochranu města a obchodní stezky vedoucí z Norimberka přes Týn na Vídeň. Hrad spravoval zástupce arcibiskupa - purkrabí - s několika podřízenými, jehož pravomoc obsahovala také vojenské záležitosti a věci soudní. Obranu hradu i města zajišťovali v případě nebezpečí tzv. „nápravníci“ (nápravci) z okolních vsí.

